

Sólsetur

Nr. 29

September 2011

Limablað

Blað teirra eldru

Landsfelag Pensjónista 25 ár

*Fyrsta nevndin í Landsfelag Pensjónista
Óli Dahl, Klaksvík, Anna Joensen,
Klaksvík, Jóhannes Ravensfjall, Miðvágur,
Arnold Nielsen, Tvøroyri, Marit Matras Jacobsen, Klaksvík,
Símun Pauli Poulsen, Fuglafjørður.*

Oddagrein

Til okkara fólkalvaldu

Nú stundar til val, sum helst verður, áðrenn hetta árið er komið at enda. Í fleiri av teimum seinastu tingsetunum hava mál, sum hava stóran týðning fyri pensjónistar, verið á skránni, summi eru avgreidd, summi ikki. Nú má bíðast til eitt nýtt løgting er valt.

Vit vilja endurtaka nakað av tí, sum vit áður hava skrivað eitt sindur um, og sum ikki má gloymast.

Pensjónsnýskipanina hevur verið arbeitt nógv við í fleiri ár. Í 2010 varð eitt uppskot um semju í hesum máli lagt fram. Tað kundi Landsfelag Pensjónista sum heild taka undir við. Har var millum annað semja um, at samhaldsfasti skuldi hækkast frá 2600 kr. til 3000 kr. um mánaðin frá jan. 2011. Lógaruppskotið datt burtur, og samhaldsfasti varð hækkaður frá 2600 kr. til 2690 kr. um mánaðin.

Heilsutrygðin er umskipað og sjúkrekassarnir horvnir. Gjaldið er nú 245 kr. um mánaðin til hesa skipan. Ætlanin var, at gjaldið skuldi fara yvir skattin, men hetta verður ikki gjørt fyrr enn frá jan. 2012. Vit fáa so at síggja, um hetta fer at halda.

Heimahjálpin. Vit hava í fleiri ár funnist at heimahjálpin, tí hon hevur ikki virkað optimalt. Nærverkið tekur sær av heimahjálpin. Nú er ætlanin, at Almanna-stovan og Nærverkið skulu leggja saman. Vónandi fer hetta at føra til, at tey, sum hava tørv fyri heimahjálp, fáa hana alt árið, og at tað ikki verður sýtt nøkrum við tørv at koma upp í skipanina vegna manglandi peningajáttan sum grundgeving.

Eldralóg. Tað tykist, sum at nógvar broytingar á eldraøkinum ikki kunnu fremjast, fyrr enn ein eldralóg er komin í gildi. Fleiri politikarar siga seg hava saknað eina slíka lóg, og Landsfelag Pensjónista hevur eisini eftirlýst eini slíkari lóg. Vónandi fer nýggja tingmanningin eisini at taka sær av hesum málinum.

Í heyst fyllir Landsfelag Pensjónista 25 ár. Hesi nevndu mál liggja frammalaga í huga Landsfelagsins, og fremjan av teimum hevði verið ein kærkomin føðingardagsgáva frá okkara fólkalvaldu.

SK

Útgevvari:

Landsfelag Pensjónista
Tróndagøta 13, 100 Tórshavn
Skrivari: Ingrid Henriksen
Skrivstovutíð: týsdag kl. 13 - 16
Telefon: 31 9394 og 21 9394
Teldup.: landsfelagpensjonista@olivant.fo

Blaðnevnd:

Sigvald Kristiansen, ábyrgd
Skálavegur 236, 480 Skála
Telefon: 44 1517 og 28 8517
Teldupostur: sigvaldk@olivant.fo
Inna Nattestad
Heiðavegur 23, 370 Miðvágur

Telefon: 33 3133 og 25 7685
Teldupostur: inattestad@olivant.fo

Árni Johannesen
Fjósagøta 6, 100 Tórshavn
Telefon 31 3244 og 21 3244
Teldupostur: enj@olivant.fo

Prent og prentilgerð estra

Ljós á leiðini

»Kann ein verða foddur, tá ið hann er gamal?«

»Ein dári spyr meira, enn tíggju vísir kunnu svara,» er eitt orðtak, ið eg ofta hoyrði í barnaárunum. Helst tí, at ein sjálvur, sum smádrongur, setti fram spurningar um so mangt, sum foreldur og onnur høvdu ilt við at kunna svara. Svágur mín M.C. Restorff letur í sanginum «Barnaminni», barnið spyrja: »Hví er grasið grønt, og hví man fuglur láta, hví fer abbi stetlandi við stav í hond?...«

Kendastu samrøðuna, ið er farin fram á hesi fold, lesa vit í Bíbliuni. Tað er samrøðan, sum Jesus hevur við jødiska tingmannin, ráðharran og gudfrøðingin, Nikodemus. Starvsfelagar hansara høvdu, í andaligum blindleika og øvund, sett sær fyri at forða Jesusi í virki hansara, hóast teir vistu, at hann einans gjørdi væl, grøddi spítølsk, gav blindum sjón, talaði troystandi orð til sorgarbundin og reisti upp deyð. Alt tekin um, at Jesus mátti vera frelsarin frá Gudi, sum tær heiløgu skriftirnar høvdu boðað frá skuldi koma.

Hesir veruleikar og prógv gjørdur, at Nikodemus var í iva um persónin Jesus. Var hann frelsarin, sum skuldi koma ella ikki? Hesin spurningur leikaði so hart á hjá honum, at hann kundi ikki sovna hesa náttina. Hann mátti - hesa somu nátt - fáa greiði á hesum sera átrokandi spurninginum um Jesus, um tað æviga lívið, og um hann og allir stavsfelagar hansara mundu vera á skeivari andaligari

Eiði

leið. Hann mátti upp úr seingini og á dyr fyri at finna Jesus. Hesin spurningur kundi ikki bíða til ímorgin.

Nikodemus kom til Jesus og byrjar samrøðuna við eini staðfesting um, at Jesus má vera *»ein lærari komin frá Gudi«*, tí at teknini, ið hann ger, prógva hetta - eingin kann gera slík tekin, sigur Nikodemus, *»uttan Gud er við honum.«* Men Nikodemus hevði ikki brúk fyri einum lærara. Har var nóg mikið av lærarum í Ísrael. Tí segði Jesus við hann: *»Verður ein ikki foddur av nýggjum, kann hann ikki síggja ríki Guds.«*

Jesus staðfestir her, at eins og vit eru fodd inn í henda heim, soleiðis mugu vit eisini foddast inn í hin andaliga heimin. *»Tað, ið føtt er av holdinum er hold, og tað, ið føtt er av andanum er andi.«*

Nikodemus varð knappliga - í einum eygnabragdi - tikin av fótum. Hann hugsaði um likamliga føðing, men Jesus talaði um eina andaliga føðing. Nikodemus spyr tí henda barnsliga spurningin: *»Kann nakar verða foddur, tá ið hann er gamal?«* So kemur okkara spurningur: Hvussu verða vit fodd av nýggjum andaliga? Svárið finna vit í hesi somu samrøðuni millum teir báðar, har Jesus sigur:

»Tí so elskaði Gud heimin, at Hann gav Son Sín, hin einborna, fyri at hvør tann, ið trúr á Hann, skal ikki fortapast, men hava ævigt lív.«

Nikodemus kom til trúgv á Jesus hesa

somu nátt. Andi Guds sannfærði hann um, at Jesus var sonur Guds. Hann varð fœddur av nýggjum. Lív hansara eftir hetta prógvaði tað. Hann royndi seinni at verja Jesus móti ákærunum frá starvsfeløgum sínum. Nikodemus var eisini við at taka likam Jesusar niður av krossinum, saman við Jósefi úr Arimatea, salvaði, sveipaði deyða likam Jesusar í linklæði og legði tað í grøv.

Henda góðgerð var sprottin av kærleika til Jesus, gjøgnum ta endurfœðing, sum hann upplivdi hina náttina, tá ið hann kom til trúgv á hann, sum sín persónliga frelsara. Henda endurfœðandi trúgvín, sum umbroytti Nikodemus, umbroytti eisini meg og mong onnur síðani tá – og

kann endurfœða ein og hvønn, ið vil verða endurfœddur til eitt ævigt lív í Kristusi.

Skriftbrotini, ið sipað verður til, eru úr Jóhannesar evangelium 3. kapitli

Svenning av Lofti

Lív og heilsa

Føturnir eru fundamentið hjá kroppinum.

Jonna Bech, stat. fótarráttari

Ongin tosar um føturnar !

Føturnir eru ikki tað, ein tosar mest um í tí dagliga, og so leingi tað gongur gott, hugsar ein ikki um, at føturnir bera okkum gjøgnum dagin og lívið. Føturnir eru tann partur av kroppinum, ið verða útsettir fyri størstu byrðu, frá tí ein fer úr songini á morgni, og til ein fer aftur til songar.

At hava pínu í fótinum er nakað, vit øll kenna til. Tað man vera fáur, ið ikki hevur prøvað at fingið ein smástein í skógvin, ella fingið eina bløðru undir ilina ella hælín.

Sum árin ganga, og vit eldast, broytast føturnir. Tað eru nógvir faktorar, ið ávirka tínar føtur gjøgnum lívið, og kunnu vit nevna fótþúnaður, vekt, arbeiði, aldur og sjúku.

Nógv fólk hava ein ella fleiri trupulleikar í fótinum, og við aldrinum økjast hesir trupulleikar. Tá ein hevur pínu, ávirkar tað ein í tí dagliga. Pína í fótinum ger, at ein ikki gongur tað, ein skuldi, setist aftur við at ganga túrar, og enntá setist aftur við at fara út til tiltøk, tí skógvarnir klemma og

trýsta. Vit vita, hvussu umráðandi tað er fyri tann einstaka at røra seg og vera sosialt aktivur fyri at fyribygja ellisbrek. Tí er tað sera umráðandi, at vit geva okkara fundamenti góðar umstøður.

Flestu fólk halda, at tað er ikki nakað, ein kann gera nakað við, royna at finna sær eitt gongulag, hvar pínan blívur minni, og so gongur tað eina tíð, til so ein byrjar at fáa pínu aðrastaðni í fótinum ella aðrastaðni í kroppinum. Men tibetur er tað ikki so, og tað er ongantíð ov seint at søkja sær hjálp.

Tað eru flest allir trupulleikar, ein statsaut. fótarøktari/terapeutur kann hjálpa uppá.

- **Vegleiðing til dagliga røkt av fótum**
- **Klippa og slípa forhornaðar neglir**
- **Harða húð, líktorn og hælrivur**
- **Niðurgrónar neglir**
- **Svamp í neglum og millum tærnar.**
- **Avlastningar og innlegg til skeivleikar í fótum**
- **Ráðgeving til val av fótúnaði og krem**
- **Sukursjúku**
- **Gikt**

Minnist til, at pína og skeivleikar í fótum ikki eru ein partur av at blíva eldri – tað er ikki nakað ein skal læra seg at liva við.

Nøkur góð ráð:

- **Ein góður vani er at hyggja eftir fótinum dagliga**
- **Undir ilina, oman á fótinum og millum tærnar**
- **Um beinini hovna**
- **Trykkmerkjum**
- **Húðin er heil**
Hetta er sjálvandi treytað av, at eyguni er í lagi. Er tað trupult at hyggja undir fótin, kann ein nýta eitt spegl.
- **Fótabað skal ikki verða longri enn 5 min.**
- **Turka væl ímillum tærnar**
- **Nýt sápu, ið er egnað til tína húð, og smyr føturnar inn hvønn dag við kremi fyri at halda húðina bleyta og elastiska (fyrirbygir riftir og sár)**
- **Klipp neglirnar beint yvir og klipp regluliga**

Tá tit keypa skógvar:

Av tí at beinini ofta hovna út á seinna-partin, er best at keypa skógvar seinna-part. Statt uppi og passa skógvarnar, tí tá fóturin ber líkamsvektinina, blívur hann breiðari. **Skógvurin skal passa og ikki gangast til.**

Ein maður segði ein dagin við meg, at sum árinum økjast, økist longdin niður á føturnar. Haldi hetta er so gott sagt, og tað munnu vera nógv, ið geva honum rætt.

Góðar føtur eru glaðar føtur

Frá Landsfelagnum

Ársaðalfundur 2011

Ár 2011, tann 30. mai, var aðalfundur Landsfelag Pensjónista á Hotel Hafina. Byrjað varð við døgurða í Høllini kl. 12. Fundurin varð settur á Parnassinum kl 13.30.

Sigvald Kristiansen, formaður, setti fundin og beyð øllum at vera hjartaliga vælkominn. Síðan bað hann fundarfólkið reisa seg og minnst tey, ið farin eru síðan seinasta aðalfund.

Katrin Dahl Jacobsen, lögtingskvinna, helt gestarøðuna í ár. (Røðan er at lesa aðrastaðni í blaðnum).

Petur Petersen Dahl varð valdur til fundarstjóra, og Heini F. Petersen varð valdur til fundarskrivara.

Sigvald Kristiansen, formaður; greiddi frá arbeiði felagsins í farna ári. (Formansfrágreiðingin er at lesa aðrastaðni í blaðnum).

Orðið var frítt til formansfrágreiðingina.

Sofia Haraldsen tók orðið: Tungt er hjá okkum at missa Sigvald. Hon spurdi, hví lokalfelagið einki fekk av yvirskotinum av eldradegnum. Vit meintu, at tað skuldi býttast javnt millum Landsfelagið og lokalfeløgini. Sigvald svaraði, at viðtikið er, at Landsfelagið rindar undirskotið og fær yvirskotið av øllum tiltøkum.

Formansfrágreiðingin varð einmælt góðkend.

Roknskapurin 2010, sum grannskoðarafelagið Spekt hevur grannskoðað, varð framlagdur. Av tí at Selmu Fiu Nielsen, kassameistara, bar ikki til at mæta, las Arni Thorsteinsson roknskapin upp. Roknskapurin varð góðkendur við lógvabrestum. (Roknskapurin sæst í Sólsetur nr. 28).

Nevndin skjýtur upp, at limagjaldið hjá limafeløgnum verður óbroytt, 10 kr. fyri hvønn lim. Tað varð viðtikið.

Finnur Johansen, Sigvald Kristiansen og Inna Nattestad ganga út í ár. Sigvald hevði tikið avgerð um ikki at stilla upp aftur. Innkomin uppskot til nevndarlimir vóru: Árni Johannesen, Elisabeth Ellingsgaard, Finnur Johansen, Hans Marius Joensen og Inna Nattestad. Teir limirnir, sum vóru skotnir upp at velja, reistu seg upp at vísa, hvørjir teir vóru.

Vald í Nevndina vórðu: Elisabeth Ellingsgaard, Inna Nattestad og Finnur Johansen.

Valdir tiltakslimir vórðu: Hans Marius Joensen og Árni Johannesen.

Louisa Strøm í Vági sendi uppskot um, at ársveitslan verður í september í staðin fyri í oktober. Grundgevingin er, at veðrið ofta hevur tarnað teimum úr Suðuroy at koma til veitsluna, tá ið liðið er út á heystið. Tá er eisini nógv annað á skránni, t.d. fjallgonga og konfirmatióinir, alt hetta er ikki í september. Avgjørt varð, at nevndin skuldi avgera, hvussu verður við veitsluni.

Einki uppskot til broytingar.

Elisabeth Ellingsgaard takkaði fyri góðu undirtøkuna.

Sigvald Kristiansen segði, at bústaðir hjá eldri fólki eru eldrasambýli ella ellisheim. Spurdi eftir móguleikum á hesum øki. Útnorðurráðið skal hava fund. SK, sum skal halda fyrilestur har, biður um hugskot og góð ráð, hvat hann skal bera fram. Elisabet helt, at hon, sum hevur eitt sindur av royndum, kundi kanska tosað við um tað, hon segði, at tey kundu tosa saman.

Finnur takkaði fyri álitid at vera afturvaldur í nevndina.

Niklas A. Poulsen ynskti teimum nývaldu til lukku. Hann hevur ikki verið á aðalfundi, síðan hann fór frá sum formaður. Hann takkaði teimum, sum hann hevði sitið í nevndini saman við. Takkaði

Sigvaldi. Eri glaður fyri, tá ið tú hevur verið frammi. Nevndin er ongantið arbeiðsleys, altíð er okkurt at fara eftir.

Inna Nattestad takkaði fyri álitid og ynskti teimum til lukku, sum vórðu vald. Síðan bað hon Sigvald koma fram. Hon takkaði honum fyri arbeiðid, sum hann hevði gjørt, gleddist um, at hann heldur fram við Sólsetri. Síðan handaði hon honum blómutyssi. Sigvald takkaði fyri blómutyssið, og hann heitti á limirnar at senda tilfar til blaðið. Eisini mælti hann limunum til at fara til Eldradag í Suðuroy.

Rosmunda Joensen, formaður í Borgini, takkaði Sigvaldi fyri arbeiðid og ynskti nevndini til lukku og góðan byr.

Arni Thorsteinsson segði, at frá 1. juni verður heimasíðan latin felagnum. Vit hava ábyrgd av heimasíðuni, limafeløgin hava teig, har tey kunnu skriva.

At enda varð fyrsta ørindi av tjóðsanginum sungið.

Heini F. Petresen, fundarskrivari.

Døgurði áðrenn aðalfundin

Fundarluttakarar

Nýggja nevndin: Árni Johannesen, eykalimur, Ingrid Henriksen, skrivari, Elisabeth Ellingsgaard, næstforkvinna, Hans Marius Joensen, eykalimur, Arne Thorsteinsson, formaður, Inna Nattestad, Finnur Johansen, Alma Petersen vantar á myndini .

Myndir: Árni Johannesen

Inna handar fráfarandi formanninum blómur

Nýggi formaðurin

Eldradagur í Vági 2011

Siður er, at pensjónistafeløgini halda Eldradag einuferð um árið, og hesir Eldradagar verða hildnir ymsa staðni í landinum. Í 2011 varð Eldradagurin hildin í Vági, leygardagin 6. august 2011, og tað vóru bæði pensjónistafeløgini í oynni, Vágs Pensjónistafelag og Pensjónistafelagið Høft, sum saman við landsfelagnum skipaðu fyri Eldradegnum.

Meiri enn 300 pensjónistar úr øllum landinu vóru komnir saman í høllini í Vági henda dagin. Pensjónistar úr Vágum, Eysturoynni og aðrastaðni frá høvdu bussar við suður, fleiri vóru farnir suður dagin fyri og høvdu fingið sær innivist í Lopra ella aðrastaðni í oynni. Tað vóru heldur ikki øll, ið fóru norður aftur sama kvøldið, men biðaðu til sunnudagin, og tað vóru tey, ið ikki fóri avstað aftur fyrr enn mánadagin.

Nakrir av luttakarunum úr Havn, onkrir, sum høvdu bil við, fóru suður fríggjadagin, men tey flestu úr Havn fóru suður leygarmorgunin klokkan sjey við Smyrli, tað frálíka skipið, sum suðuroyingar hava fingið. Vit úr Havn høvdu ikki buss við, men vit høvdu boðað Bygdaleiðum frá, hvussu nógv við vóru, og vit avtalaðu við busseigara um at flyta okkum millum støðini í Vági, sum vit vitjaðu.

Tá ið luttakararnir vóru savnaðir, beyð Ingeborg Wenningstedt Jacobsen, formaður í Vágs Pensjónistafelag, vælkomið, og fólki at fáa sær morgunmat, og Jógvan Krosslá, varaborgarstjóri, flutti fram røðu.

Um 10-tíðina fór sangkór at syngja fyri luttakarunum, ætlanin var at tað skuldi vera eitt manskór, men ferutið var, og nógv fólk vóru burtur, so í staðin var tað ein úrdráttur úr sangkórinum Ljómi, ið sang, men tað gjørdi tað ikki verri. Eftir tað helt Siri Stenberg gestarøðu. Sjálvur las eg søguna um, tá ið vágssluppin Traveller varð søkt á Føroya Banka í 1917, og sum eg sjálvur hevði skrivað eftir

frásøgn frá Doriusi Jacobsen, ið var besti maður við Traveller, tá ið hon varð søkt.

Eftir skránni skuldi verða farið út á Garðabrúgv klokkan 11, har grindabátarnir vórðu vístir fram, og tá var bussurin, vit høvdu avtalu við, til reiðar á Eiðinum. Tað vóru tó ikki bara grindabátarnir at síggja heima í bygdini, tí í gamla skúlanum á Oyralagi eru skipað bygðasavn og onnur søvn, og tað var ikkiuttan áhuga.

Eg havi ikki gingið í skúlanum í Tippinum, sum var tikin í nýtslu í 1951, eg havi bara gingið í gamla skúlanum á Oyralagi, men eg má siga, at í mínum hugaheimi var hann væl rúmligari enn nú, eg sá hann aftur, meira enn tvey mannaminni seinni.

Í gamla skúlanum, sum upprunaliga er múraður upp í 1884, har ein timburhædd seinni varð sett omaná, vóru fyra skúlastovur, og tær vóru róptar: „vestara uppiá“, „uttara uppiá“, „vestara niðri undir“ og „uttara niðri undir“. Harumframt vóru skúlastovur í øðrum húsum í grannalagnum.

Vestara uppiá var tann størsta skúlastovan, har vóru fyrstu klassarnir, og har var eisini morgunsangur. Einar Skaalum, ið var ógvuliga musikalskur, skipaði sangin, og Johan Djurhuus, skúlastjórin, bað faðirvár, og tá skúlastjórin ikki var við, var tað Einar Skaalum sum bað. Johan Djurhuus bað „faðirvár“, men Einar Skaalum bað „fadervor“. Einar Skaalum var eisini ein góður frásøgumaður, og hugtakandi var at lurta, ikki minst, tá hann segði frá norrønu mytologiini.

Áhugavert var at síggja framsýningina, sum Poul í Garði Niclassen hevði skipað við modelskipum, hann sjálvur hevði gjørt, og um Vág undir seinna heimsbardaga. Framsýningin var í vestara klassa niðri undir, og eg kom at hugsa um, at her vóru vit, tá ið eg gekk í fyrsta

real, og eg minnst lærarar vit høvdu, fyrst Torkil Beder og seinni Eivind Vilhelm. Hvørgin teirra var prestur tá. Hetta var í 1945, Torkil Beder hevði gingið og bíðað eftir at koma til Danmarkar at lesa, og Eivind Vilhelm, sum hevði verið í Danmark stríðsárini, var komin heim eitt skifti, nú hann hevði verið burturi so leingi.

Læraraverilsí var vorðið til fyrrum, ikki tí at tað, tað eg minnst, varð brúkt so nógv, í frikorterinum gingu læraranir aftur og fram á skúlalagnum, læraraverilsíð varð bara brúkt, tá ikki var verandi úti fyri veður.

Vit vóru eisini inni á Ruth Smith savninum.

Niðri á Garðabrúgv hjá grindabátunum var eg ikki, tú náddi ikki alt. Grindabátarnar kenni eg væl, vit høvdu grindapart á Svaninum, og tað býtið fór fram eitt sindur øðrvísi enn á øðrum bátum. Vanligt var at partarnir, ið býtt varð í, vórðu mettir. Fyrst varð býtt í tveir ella fyra partar og so vórðu teir býttir í helvt og so framvegis. Á Svaninum vórðu tær regluligu spikfjósirnar, tað er frá kúluni og aftur á hamarstjølín, og teir regluligu tvøstlutirnir vigaðir. So varð roknað út, hvussu nógv var til hvørt fólkið, og síðani varð býtt til hvørt húski. Og so var umráðandi at fáa alt

í laka sum skjótast, ikki minst spikið, sum hvørki mátti fáa ljós ella luft fyri ikki at trána. So vóru tað aðrir partar av spikinum, rustin og annað, og beinagrindin, rivjabein, herðabløð og annað. Tað var lagt í hvør sína rúgvu, og tá fólk tóku upp sín part, tóku tey so nógv av rustinu og av beinagrindini, sum hósakiligt var.

Eftir vitjanina í gamla skúlanum og søvnunum har varð farið vestur aftur í høllini á Eiðinum, har fólk fingur døgurða klokkan 13. Tað er ikki sum at siga tað, at gera døgurða til meira en 300 fólk, men tú fært ikki hvørja ferð so góða fleskasteik, sum vit fingur henda eldradagin í Vági.

Á skránni var eisini ein stuttur túrur vestur á Eiðið klokkan 14.30, her var

hugsað um lendingina har vesturi, og eg veit, at nøkur vóru har vesturi. Eg havið talað við fleiri, ið róðu út av Vágseiði í fyrru helvt av tjúgundu øld og fólk, ið arbeidu har, eisini havi eg sjálvur arbeitt har, so eg hevðu nógv, eg kundi sagt frá um alt tað virksema, har var fyri einum tveimum mannaminum síðani, men av ymsum grundum, millum annað tí at eg hevði átikið mær at skipa fyri flutninginum millum støðini, vit vitjaðu, vóru tað ikki stundur til tað hesa ferð.

Av somu grundum eydnaðist mær heldur ikki at síggja nýggja røktarheimið, sum eg hevði ætlað. Tað, sum hevur undrað meg, er, at fólk valdu eitt røktarheim fram um ein útbúgvingarstovn. Ikki tí, tey óhjálpu skulu hava tað gott, og tey skulu hava tað upp aftur betri, enn tey hava tað nú, men eg vildi hildið, at hugsað átti at verið um ungdómin og framtíðina. Kanska er tað nostalgi, men sum uppvaksin á staðnum, hevði eg droymt um, hóast nógv virksema var á Tvøroyri, so skuldi Vágur vera útbúgvingarstaðið, universitetsbýurin í Suðuroy. Havast má í huga, at tað eru tveir býir í Suðuroynni, og at Vágssfjørður er tann fjørðurin í Suðuroy, har flest fólk búgva.

Flestu norðanfjørðsfólk fóru norður aftur við Smyrli, sum fór av Krambatanga klokkan hálvum sjey, og vit høvdu avtalað við Bygdaleiðir um at koma vestur á Eiðið eftir okkum klokkan hálvum seks. Veðrið var gott norður, Smyril gronaði eitt sindur um Suðuroyarfjørð, men komin norður móti Lítlu Dímun varð púra slætt. Vit komu á Havnina fyri klokkan hálvum níggju, og fóru hvør til sítt. Vit vóru vorðin eina uppliving ríkari suðuri í Vági, og ein góður dagur var komin at enda.

Finnur Johansen

Landsfelag Pensjónista 25 ár

24.okt. 1986 varð

Landsfelag Pensjónista stovnað

Tað var nevndin í Fuglafjarðar Pensjónistafelag við Símun Paula Poulsen sum formanni, sum í 1986 setti fram uppslot um at fáa stovnað eitt landsfelag. Fuglafjarðar pensjónistafelag, sum seinni fekk navnið Borgin, setti seg í samband við formannin í Klaksvíkar Pensjónistafelag, sum nú eitur Hugni, Onnu Joensen, og formannin í Suðuroyar Norðara Pensjónistafelag, sum nú eitur HØFT, Arnold Nielsen, Tvøroyri. Hesi trý saman við Óla Dahl, Klaksvík, Marit Matras Jacobsen, Klaksvík og Jóhannes Ravnsfjall, Miðvágur, mannaðu fyrstu nevndina. Stovningardagurin var 24. okt. 1986. Fyrsti formaður gjørdist Arnold Nielsen av Tvøroyri. Á forsiðuni er mynd av fyrstu nevndini. Av teimum 6 er bert Símun Pauli Poulsen á lívi.

Ein mynd er av nevndini í 1996, 10 á seinni, tá eru 3 limir: Schønning Eysturoy, Tórshavn, næstformaður, Albin Vang, Miðvágur, formaður, og Símun Pauli Poulsen, Fuglafjørður, skrivari. Av teimum er bert Símun Pauli Poulsen á lívi.

Hesi 25 áriní hava formenninir verið: Arnold Nielsen, Tvøroyri, 5 ár, Brynjálvur Borðoy, Norðskála, 2 ár, Albin Vang, Miðvágur, 4 ár, Regin Thomsen, Tórshavn, 1 ár, Tómas Tómasson, Søldarfjørður, 6

ár, Niklas Akraberg Poulsen, Porkeri, 5 ár, Sigvald Kristiansen, Skála, 2 ár.

Nógv er broytt hesi 25 áriní. Tá vóru 9 feløg, nú eru 15. Limatalið er sjálvandi økt munandi og er nú 1623.

Eitt mál, sum Landsfelagið arbeiddi nógv við í fyrstani, var at fáa sett á stovn eitt eldraráð. Málið var fyri hjá fleiri landsstýrisfólkum, og í jan. 1995 hevur Andreas Petersen undirskrivað reglugerð fyri Eldráð. Í mars 1998 hevur Óli Jacobsen sett sítt navn undir nýggja reglugerð fyri Eldráðið. Fleiri av limunum vóru úr Landsfelagnum, sum eisini hevði skrivaran.

Fyrsta nevndin.

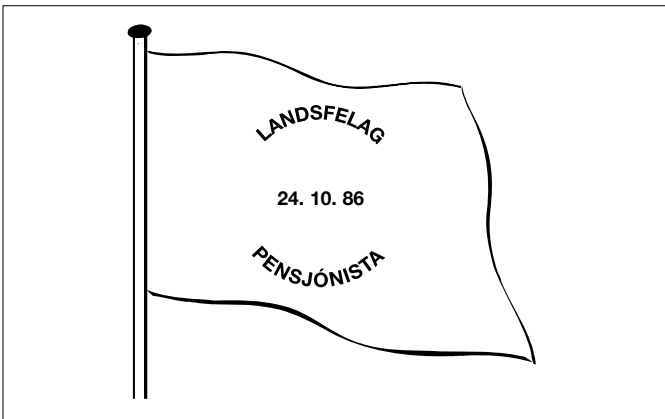

Dánjal av Rana, næstformaður, Eydna Háberg, formaður, Jógvan Friðriksson, Símun Pauli Poulsen, Scjönning Eysturoy. Eldráðið hevði ein stóran leiklut í tiltøkum viðvíkjandi eldraárinum 1999, og arbeiddi annars nógv við bústaðarviðurskiftum hjá teimum eldru. Eldráðið varð avtikið í 2004, og nevndin í Landsfelag Pensjónista fekk álagt uppgávarnar hjá hesum ráð, at vera ráðgevi hjá landsmyndugleikunum í málum, sum hava við eldraðkið at gera.

Landsfelagið fekk í lag eina vitjanartænastu í 1991 og stovnaði saman við Reyða Krossi Vitjunartænastu Føroya í 1993. Hetta samarbeiði riggaði ikki væl

sum frá leið og helt uppát í 2001, síðani hefur Landsfelagið ikki havt nakra skipaða vitjanartænastu.

Landsfelagið fekk sitt egna flagg í 2004 við logo, teknað av Arnbjørn Kristiansen og seyma á danskari flaggfabrikk. Tað skal veittra har, sum Landsfelagið hefur síni tiltøk.

Landsfelagið hefur havt ymisk nøvn. Fyrst kallaðist tað Landsfelag Pensjónistanna, síðani eitt styttri tíðarskeið Eldrafelag Føroya, men síðani 2005 hefur navnið verið Landsfelag Pensjónista.

Landsfelag Pensjónista er meginfelag fyri øll eldra- og pensjónistafeløg í Føroyum. Viðtøkurnar hava verið fleiri gjøgnum árin, seinasta broyting er framd 2008.

Landsfelagið arbeiddi í nógv ár við tí sokallaða pensjónsmálinum, sum gekk út uppá, at pensjónistar høvdu rætt til ískoyti til fólkapensjónina úr ríkisveitingini, sum kom á figgjarlógina úr Danmark, seinni nevnt blokkstuðulin. Nógv tíð og orka varð brúkt upp á hetta mál, men gav einki úrslit. Seinnu árin hefur Landsfelagið arbeitt nógv við pensjónsnýskipanini, sum væntandi skjótt fer at geva eitt gott úrslit. Annars hefur Landsfelagið gjørt vart við nógv onnur átrokandi mál á eldraøkinum so sum heimahjálpin og tørvin á búplássum hjá óhjálpnum og fólkapensjónina. Eisini hefur Landsfelagið havt sín leiklut í tiltøkum til frama fyri heilsuna hjá teimum eldri, og tikið stig til at undirvísa pensjónistum í teldubrúki.

Landsfelagið leggur dent á at hava eitt gott samskipti við limafeløgini og skipar fyri árligum fundi fyri leiðslulimumum í feløgnum, vitjar 2 - 3 feløg árliga, gevir út blaðið Sólsetur tvær ferðir um árið, skipar fyri eldradegi saman við einum lokalfelag, og skipar fyri árligari veitslu fyri limirnar.

Landsfelagið hefur samband við norðurlanda pensjónistar gjøgnum NSK – Nordisk Samarbets Komite – og er á fundi tvær ferðir um árið í teimum ymisku norðurlondum, í ár var Landsfelagið vertur fyri einum slíkum fundi í Føroyum.

Landsfelagið fekk í 2006 hólir til leigu til skrivstovu og setti løntan skrivara, hetta lætti nógv um arbeiðið hjá nevndini.

Virksemi hjá landsfelagnum verður figgjað við einari upphædd upp á 250.000 kr. á figgjarlógini.

Landsfelag Pensjónista hefur nú eisini fingið sína egnu heimasíðu, sum kunnar um tiltøk og annað, sum hefur við eldrafeløgini og eldraøkið at gera.

Núverandi nevnd í Landsfelagnum:

Árni Johannesen, eykalimur, Ingrid Henriksen, skrivari, Elisabeth Ellingsgaard, næstforkvinna, Hans Marius Joensen, eykalimur, Arne Thorsteinsson, formaður, Inna Nattestad og Finnur Johansen, Alma Petersen vantar á myndini.

Landsfelag Pensjónista hefur víst sín dugnaskap hesi árin, og ynskt verður hjartaliga tillukku við teimum 25 árunum.

»MEG MINNIST« túrurin við Norrønu 5. til 9. mai 2011

Tað varð skrivað í „Sólsetur“ nr. 28 – 2011, at hetta var ein áhugaverd ferð fyri pensjónistar, og tað kunnu vit ásanna. Tá ið eg sigi vit, meini eg: Arnhold – 230822 og eg Steinvør 140728.

5. mai: Sonurin, sum býr her á Skála, koyrdi okkum til Havnar til Norrønu, hann kom við umborð og slepti okkum ikki, fyrr enn vit vóru komin í kamar nr. 6131 og eisini høvdu sæð, hvar vit skuldu eta, og har fundirnir skuldu vera.

6. mai: Aftaná morgunmatin fóru vit til morgunsang og fyrilestrar.

Mina Reinert tosaði um Sørvág og tíðina, tá ið fyrstu hermenninir komu til Føroya, og tá ið flogvøllurin varð bygdur.

Heri Mørkøre segði stuttliga og skemt-ingarsamt frá sínum barna- og ungdóms-árum í Havn. Hvussu hann, eins og

mangir aðrir, dámdi væl at vera við í ymsum „beistagerðum“, sum hann tó onkuntíð mátti bøta fyri.

Sigvald Kristiansen greiddi frá barna-árum sínum í Fuglafirði og ungdómslestrarárum í Havn og seinni í Danmark. Tað var so stór broyting í lívinum – bæði á ein og annan hátt – frá at spæla í Fuglafjarðar túni og til at gerast lækni í Danmark.

Í millum fyrilestrarnar sungu „Tvey av kamarinum: Nicolina og Eyðbjørn – og Árni“, sera hugtakandi.

Aftaná eina máltíð í Cafeteria, lögdu vit okkum at hvíla til kl.15. Síðani samlaðust vit aftur til fyrilestrar og sang.

Heini F. Petersen segði frá minnum úr Sandavági og um H. A. Djurhuus, skald, tá hann var lærari har í bygdini.

Petur Jakup Sigvardsen tosaði um ymiskt „yvirnátúrligt“ bæði frá Gjógv og aðrastaðni í Føroyum. Har vóru fimm

frásøgufolk og hvørt áhugaverdari enn annað – tó so ymisk.

Vit sungu nógvar felagssangir og orkestrið bar av øllum!

Nógv fólk at tosa við bæði kend og ókend – eisini fleiri skyldfólk – samanum tikið sera, sera hugnaligt!

Veðrið var eisini av tí allarbesta – stilt og sól.

Men, sjálvt um tú neyvan longur kennir orðið „Svongd“, so sigur klokkan, at nú er tíð at fara til borðs, og at koma til „Kalda borðið“ umborð á Norrønu, tað má bara upplivast! Tó hesaferð var so sera, sera nógv og gott, at eg kom at hugsa um nøkur orð, sum maður eina fastur mína segði, tá ið eg bjóðaði honum meira, hann segði: „Eg havi tvey eygu, men bara ein bók!“ Soleiðis kendi eg tað tá.

Um kvøldið varð prátað og konurnar sótu við stokkum.

7. mai. Tá ið vit bæði komu til morgunmat kl. 8.45, vóru øll um at vera liðug. Tá kom ein hjálpanði Asta at geva okkum upp á tallerkarnar. TAKK!

Komu at bryggju í Hirtshals kl. 9. Busstúrur til Hjørring var við í prísinum, men vit bæði vórðu bara umborð. Vit høvdu tað gott og sótu á sóldekkinum og prátaðu við fólk – bæði føroysk og útlensk.

Um 15 tíðina vóru vit aftur í fundarhølinum og frásagnirnar hildu fram saman við skemti og sangi.

Fingu okkum at eta í Cafeteria og síðani aftur til sang og hugnaløtu, áðrenn farið varð til hvíldar.

8. mai. Aftaná gott morgunmatarborð var gudstænasta, har Sigvald Kristiansen spældi til sangin og Heini F. Petersen hevði lesturin – ein vælsignað løta!

Kl. 15 var aftur farið til fundar har Petur Jakup, Mina og Heri endaðu sínar frásagnir.

Síðani eitt enn størri matarborð bæði við heitum og køldum mati – eisini køkum og kaffi.

Sanglótan aftaná vardi líka til kl. 22.

So góður, sum dagurin hevði verið, so

var ikki minni gott at leggja seg til hvíldar og vita, at vit nærkaðust Føroyum aftur!

9. mai. Vórðu vakt kl. 4 og í land kl. 5. Nú var ein hjálpanði Anni, sum kom at hjálpa okkum við kuffertinum. Ása og Sigvald høvdu bjóðað okkum heim við í teirra bili. Meðan vit gingu í land, ringdi sonur okkara á Skála at siga okkum, at eldur var í Athenu – einum skipi, sum lá við bryggju í Runavík, og lotið lá yvir um fjørðin, so øll á Skála og Innan Glyvur høvdu fingið boð um at fara til aðrar bygdir. Vit fóru so við Ásu og Sigvald til Nesvíkar, har ein lögreglumaður kom at læsa upp. Sonur okkara í Klaksvík kom eftir okkum báðum, har vit vóru, til vit kundu fara heim seint um kvøldi.

Vit takka tykkum øllum hjartaliga fyri ferðina!

Størstu tøkkina fær HARRIN fyri varðveitslu og hjálp!

Steinvør Olsen

Katrin Dahl Jacobsen, løgtingskvinna, helt gestarøðuna í ár.

Katrin Dahl

Í dag eri eg farin 10 dagar um tey 60. Eg fylti 20. mai, og kundi í mínum borgarliga starvi sum lærari verið farin frá við pensjón fyri 10 døgum síðan, um eg vildi tað. Onkursvegna eri eg ikki klár til tað. Satt at siga, hevur tað ikki enn runnið mær til hugs, at um ikki so leingi, so bleiv tað eisini mín lutur at skula siga við fólk: „Eg eri blivin pensjónerað“. Havi hoyrt onkran politikara opið og alment siga, at man hevði valt politiska starvið sum sítt lívsstarv. Hvør skal siga, eg geri sjálv av, nær eg fari frá. Til tað eri eg helst ov beskeðin og eyðmjúk móttvegis politiska starvinum. Har er tað ikki eg, sum seti dagsskránnu, men veljarin, sum ger av, um man yvirhøvur fær kjansin at halda fram. Í tí ætli eg mær ikki at halda fram. Øðrvísi er við lærarastarvinum. Har er ein evsti dagur, tá ið eg skal frá, sum hvørki veljari ella eg sjálv havi ávirkan á. Tað verður ikki brúk fyri mær og mínum royndum longur. Tað haldi eg vera ein feilur. Tey ána ikki, hvat tey missa. Heldur vil man hava fólk, sum ikki eru útbúgvín, við ongum royndum at undirvísa børnum, bara tí at tey eru yngri. At vera ungur í dag er ein kvalifikatióin í sjálvum sær. Tá evsti arbeiðsdagur upprennur, er tað, at eg sigi: „Eg eri blivin pensjónerað“. Í tí liggur ein negativur tóni – hvør skal siga – hetta er ikki mítt fría val. Soleiðis er skipanin bara. Men í dag og sjeý ár undan evsta arbeiðsdegi kundi eg sagt: „Eg havi valt at fara frá við pensjón“.

Tað er ein himmalvíður munur! Hetta at kunna velja.

Men ið hvussu so víkur og vendir, so hevur aldurdómurin tað við sær, at vit missa ymsar leiklutir, sum vit høvdu, tá ið vit vóru yngri. Tað haldi eg man hava størstu ávirkan á tað at vera sjálvhjálpin og at halda á. Hevur tú eina uppgávu, eina rollu, um tað so er í virkna arbeiðslívinum, so vænta fólk nakað av tær. Hetta sigur Bent Rold Andersen, faðir at eldraráðunum í Danmark. Hann heldur tað hava størstan týðningin yvirhøvur at hjálpa fólk at varðveita tær rollur, vit fyrr høvdu. At lova okkum at brúka okkum sjálv maksimalt, eisini tá ið vit mugu flyta inn á ellisheim ella eldrabústað at vera. Verður mítt høvd nøkulunda klárt til ta tíð, so kundi eg hjálpt børnum við skúlingum og annars gjørt alt tað, eg eri før fyri, ikki minst fyri mína egnu sjálvsvirðing.

Bent Rold Andersen hevur trý viðurskifti, sum hann heldur eiga at eyðkenna aldurdómin:

1. Framhald (tað at kunna halda fram við tí, sum er partur av tær og liggur í tínum identiteti).
2. Sjálvsavgerðarrættur (eg eri eg og havi míni ynski og mín tørv og skal ikki gerast ómyndug).
3. Brúka egnu førleikar (fáa burtur forðingar og heldur skapa móguleikar).

Tað gongur seint í hond, at vit taka til okkara hesi vísdómsorð. Enn hoyra vit politikarar, og helst upp undir val, rekla-mera við, hvussu nógv pláss tey hava skaffað til okkara gomlu, og hvussu nógv pláss tey lova at skaffa í komandi valskeiði. Tað eru tøl, tað snýr seg um, og møguliga krónutal fylgir við. Okkurt, sum kann gerast upp og prógvast mótvegis veljara-num við at kunna vísa á eina niðastu linju. Men hvussu kann man gera eitt eldralív upp í mongdum? Vit skulu ikki hava pláss, vit skulu hava eitt heim og eitt lív. Eisini hetta hugsar eg um, hóast eingin okkara, sum sita her, eru komin hartil. Men nú, tit hava biðið meg koma her í dag, eri eg veruliga farin at hugsa longri fram. Um eg ikki havi nakað, sum líkist einum heimi at bjóða mínum børnum í, eisini tá ið eg má fara úr mínum egna, tí at eg ikki klári meg longur? Um eg fari at kenna hetta, við at lívið heldur fram, bara á øðrum stað, um eg sleppi at bestemma sjálv, og ikki minst – fer nakar at hava brúk fyri mær?

Og so er tað hetta við rættartrygdini. Hvussu verður við henni? Hóast vit liva í einum rættarsamfelag, so má sigast, at okkara gomlu hava sera avmarkaða rættartrygd. Enn hava vit onga eldralóg, sum tryggjar okkum rættindi, og sum ásetir skyldur og krøv til tænastrur frá avvarðandi myndugleikum. Her eru eingi minstukrøv yvirhøvur. Lógin hevur verið upp á tal í fleiri ár. Tá ið hon einaferð kemur, vóni eg, at hon ikki bara fer at áseta, hvat onnur skulu gera fyri meg, sum eg ikki sjálv klári, men fer at taka tann partin við, sum er sjálvt eldralívið. At tað verður lagt upp til eina mentanarstýring við innihaldi heldur enn bara reglustýring og kaldar paragraffir. At eg ikki fari at verða viðfarin eftir einum skema, hvat t.d. heimahjálpin skal gera og ikki, men at tey minnast til, at tað at gerast gamal ikki er ein sjúka, men at tað er ein natúrligur partur av lívinum, sum skal livast, ikki bara fordrívast. Enn liva leivdir frá gomlu antikkini, at aldurdómur er ein sjúka,

soleiðis sum grikkinn Hippokrates, hann sum var stovnarin av læknavísindini, for-kláraði tað. Hann helt, at elli og tað at vikna byrjar um 56 ára aldur, tá ymsar kropsveskur fara út av balansu! Nú veit eg ikki, hvussu stendur til við tykkara kropsveskum, men tey flestu eldru munnu vera rímliga frísk. Kortini so eru tað ofta sjúkrarøktarfrøðingar, sum manna tey leiðandi stórvini innan eldraækið. Eg ivist í, um tað er neyðugt. Um besta kvalifikatióin ikki heldur er, at ein brennur fyri at fáast við umsorgan. At ein rætt og slætt dámar gomul fólk.....

Men satt er tað, at tørvurin veksur, og at tað eru fleiri eldri fólk. Politikarar burdu skammað seg at taka eldrabyrðu í sín munn. Hetta at vit verða ov nógv gomul. Hvussu kann nakað verða ein byrða, sum natúrliga telist millum individini á hesi klótuni? Sum vit, serliga um okkara leiðir, hava stríðst fyri og brúkt fíggarliga orku til júst at skula liva betri og longur.... Hesir politikarar og ikki minst búskaparfrøðing- ar eisini avdúka veruliga sín hugburð! Hetta eru menn! Tí vit hoyra ikki so ofta kvinnuligar politikarar tosa um tey eldru sum nakað eksplosivt material, sum kann bresta hvørja løtu, hóast tær áttu at verið tær fyrstu! Tað eru jú tær og verdøtur, sum oftast taka um endan og passa tey gomlu afturat sínum arbeiði, børnum og ofta húsi við. Tað eru ikki synirnir í sama mun.....

Eg havi sett mær fyri, at eg ætli mær ikki at verða skírd sum ein byrða. Yvirhøvur ikki! Hvørki av mínum nærmastu ella sam-felagnum. Eg ætli mær at krevja tey mannarættindi, sum ST hevur niðurfelt. Oman á tað, so ætli eg mær at taka scenuna! Tað áttu tey eldru at gjørt í nógv størri mun. Eg fari at krevja at vera virkin í samfelagsliga felgasskapinum út frá mínum egnu fyrirtreytum. Eg eri tann, eg eri nú, og verði tann, eg verði, tá ið eg verði gomul, sett í henda heimin sum frælst menniskja. Hetta frælsið, ið er dýrabart, skal handfarast við virðing og eigur ikki at verða stemplað við einum haldbari, sum

minkar við árunum og gongur út, tá ið vit eru blivin gomul, sum vóru vit spilt mjólk. Í skrivandi løtu er ikki sørt av uppreistri innan í mær. Eg fái hug at koma upp í bólkin! Men um somu tíð, so óttist eg fyri at verða bólkað. Finni meg ikki í tí, at líkheits- tekin verður sett ímillum tað at gerast gomul og tað at geras veik.

Hvussu verður tað nú? Kanska fari eg hóast alt at vinna við at gerast pensjónistur? Ella verður tapið størri, kanska? Skal eg gleða meg ella vera stúrin? Eg veit tað ikki, havi ikki roynt tað. Kenda sjónleik- arakvinnan Ingrid Bergman segði einaferð,

at aldur er sum at ganga upp á eitt fjall. Man fer at tiva og verður pøstur, men man fær eitt nógv betri útsýni. Hetta útsýnið og tann uppsparða vitan, sum tey eldru hava savnað ígjøgnum eitt langt lív, kundu verið gagnnýtt so nógv ferðir betri, um sam- felagið gav tí rúm. Og vit høvdu verið so nógv ferðir meiri sjálvhjálpin.

Innast inni snýr tað seg um hugburðin til tað at vera menniskja.

Takk fyri og ein góðan aðalfund!

Katrin Dahl Jacobsen

Ársveitslan 2011 Landsfelag Pensjónista

Ársveitslan í ár verður samstundis ein jubileumsveitsla hjá Landsfelag Pensjónista, tí hin 24. oktober 2011 eru 25 ár, síðani Landsfelag Pensjónista varð sett á stovn. Jubileumsveitslan verður á Hotel Føroyum í Tórshavn leygarkvøldið hin 1. oktober 2010 kl. 17.30. til uml. 02.00 ella so longi, vit orka.

Tey, ið ætla at luttaka á jubileums- veitsluni, verða biðin at gjalda **300 kr.** á konto í Eik Banka.

Seinasta freist at gjalda fyri veitsluna á **konto-nr. 9181. 3637788 í Eik Banka** er fríggjadagin hin 23. september 2011.

Kvittanin fyri inngjaldið uppá kr. 300 skal vísast fram sum atgonguseðil, tá komið verður í veitslu.

Veitsluskrá:

Koma kl. 17.30. Lutaseðlar verða seldir. Farið verður til borðs kl. 18.15.

Høvuðsrættur: Kálvakjót við blomkál- timbalu, rástokt eplir og sós.

Desert: Trifla í portións servering við kaffi ella te.

Formaðurin Arne Thorsteinsson bjóðar vælkominn.

Heri Mørkøre skipar fyri borðhaldinum.

Gestarøðari er Sigvald Kristiansen, fyrrverandi formaður í Landsfelag Pensjónista.

Sungið verður undir borðhaldinum, har Anfinn, Tommy og Regin undirhalda við sangi og tónleiki á harmoniku og kontra- bas. Lutaseðlar við nógvum góðum lutum verða trektir, áðrenn borðhaldið er liðugt.

Aftaná borðhaldið spæla „Jassarnir“ Ísak og Regin til enskan dans á keyboard og harmoniku. Eisini verður føroyskur dansur, har umboð frá „Tøkum Lætt“ og Petur Skeel skipa fyri.

Seinni verður sjálvttøkuborð við kaffi, te og smákøkum. Eisini verða drykkivørur at fáa til keyps.

Ársveitslan 2011 hjá Landsfelag Pensjónista verður lýst í bløðunum, somuleiðis fáa feløgini bræv um hetta at kunngera limunum.

Nevndin

Formansfrágreiðing á aðalfundi 2011

Gott fundarfólk, góðu pensjónistar.

Inngangur.

Hetta síðsta árið hjá Landsfelagnum hefur hildnast væl viðvíkjandi limum. Vit eru nú 15 feløg við 1621 limum, tað er ein vøkstur uppá 16 %, og er hetta nú umleið 26 % av øllum pensjónistum. Orsøkin til hendan vøksturin er, at Eldrafelagið Borgin við yvir 200 limum nú aftur telist millum limirnar í Landsfelagnum, og at nógvir nýggir limir eru komnir afturat í fleiri feløgum. Vit heilsa Eldrafelagnum Borgini vælkomnin í felagsskapinum, somuleiðis teimum nýggju limunum í lokal-feløgnum. Landsfelag Pensjónista verður 25 ár til heystar, 24. okt. 1986 varð tað stovnað, tá vóru 9 feløg. Hetta átti at verið hildið onkursvegna, kanska í samband við ársveitsluna til heystar.

Virksommi.

Tey vanligu tiltøkini, sum Landsfelagið er partur av, hava fingið góða undirtøku. Saman við Vága Pensjónistafelag varð skipað fyri Eldradegi í ítróttarhølini á Gyljanesi 8. aug. 2010. Hesin dagurin eydnaðist sera væl, góð fyrireiking og fjølbroytt skrá. Eldradagarnir eru upprunliga ætlaðir pensjónistum í lokaløkinum, men allir limir eru kortini vælkomnir, og tey seinnu árinu eru nógvir komnir aðra staðni frá til eldradagarnar, eisini hesaferð nýttu nógvir pensjónistar høvi til at vitja í Vágum. Tann góða fyrireiking og undirtøka gjørði, at tiltakið bar seg væl. Nærri er greitt frá hesum degi í Sólsetur nr. 27. Eldradagin í ár fer Vágs Pensjónistafelag at skipa fyri Ársveitslan varð hildin 2. okt. 2010 á Hotel Føroyum. Eisini hetta tiltak eydnaðist væl og gav yvirskot. Nærri er greitt frá í Sólsetur nr. 28. Árligi formansfundurin varð hildin 29. nov. 2010

Sigvald Kristiansen

í okkara egna umhvørvi, har øll feløginu vóru umboðaði uttan trý, frágreiðing er send limafeløgnum og skuldi eisini verða lögð út á heimasíðuna. Nevndin í Landsfelagnum hefur sum vant vitjað tvey lokal-feløg, Eldrafelagið Borgin í Fuglafirði 4. nov. 2010 og Eldrafelagið Hugni í Klaksvík 25. febr. 2011. Frágreiðing er send feløgnum um hesar fundir. Landsfelagið hefur verið umboðað í ymiskum tiltøkum, sum hava við eldri at gera. Her kann nevast fundir, sum Sambandsfelagið í Vágum og Samhald í Eysturoy skipaðu fyri, Spennandi Eldradagar í Nesvík, sum Leguhúsið skipaði fyri, og Meg Minnist túrin, sum Smyril Line skipaði fyri. Slík tiltøk, sum upplýsa um støðuna hjá teimum eldru, og tiltøk, sum geva upplivingar og seta nakað í gongd hjá okkum, kunnu vit ikki annað

enn viðmæla frá Landsfelagsins síðu. Umframt alt hetta hevur nevndin havt fleiri fundir við landsmyndugleikarnar, serliga um Pensjónsnýskipanina, sum nú er lögð fram í lögtinginum. Vit hava gjørt vart við okkara sjónarmið í hesum máli alment í bløðunum og eisini á fundum við lokalfeløgini, og saman við øðrum bólkum víst á nøkur ting, sum eru óheppin fyri núverandi og komandi pensjónistar. Í hesum sambandi vil eg gera vart við heimasíðuna hjá okkum **www.eldri.fo**, har feløg og limir kunnu fáa kunning um virkseimið hjá Landsfelagnum og gera vart við síni sjónarmið. Eg havi eisini hug at nevna, at virkseimið hjá Landsfelagnum er økt munandi, og nógv átrokandi arbeiði verður gjørt ólönt, men tað er ein spurningur, um hetta kann halda fram. Vit siggja á roknskapinum, sum verður framlagdur á fundinum, at um ikki eldradagur og veitsla høvdu givið yvirskot, so hevði rakstururin næstan ikki borið seg. Tað er ikki meiningin, at tiltøk hjá felagnum skulu figgja tað annars neyðuga virkseimi, sum felagið fær stuðul til á figgjarlógini. So at siga alt arbeiði hjá Landsfelagnum er ólönt, men vit hava brúk fyri meira tíð til skrivaran, sum bert fær litla lön fyri 3 tímar um vikuna, men brúkar rættiliga nógv meira til tað arbeiði, sum krevst. Fyrr hendi ofta, at bæði veitslur og eldradagar góvu hall, sum so Landsfelagið mátti rinda. Tað kann saktans henda aftur. Vit hava tí seinastu trý árinum søkt um øktan stuðul, men tað er so ikki jættað okkum. Spurningurin er so, hvussu leingi tað nógva virkseimi kann halda fram, ella um vit mugu fara at spara, tað kunnu vit tosa nærri um, tá roknskapurin verður gjøgnumgingin.

Norðurlanda Samarbeiðið.

Sum kunnugt eru vit limir í Nordisk Samarbets Kommitè, NSK, og ígjøgnum hendan felagsskap eru vit komin inn í ein annan eldrafelagsskap í Europa, nevndur AGE. Heystfundurin hjá NSK varð hildin

saman við teimum í Brussell í okt. 2010. Nærri er greitt frá hesum fundi í Sólsetur nr. 28. Várfundurin hjá NSK varð hildin her hjá okkum fyri stuttum, hesin fundur skuldi vera í fjør, men mátti avlýsast vegna ring floglíkindi. Vit skipaðu fyri fundunum og høvdu nakrar frálíka góðar dagar saman við okkara norðurlanda gestum. Vit vitjaðu í Tinganesi, hittu lögmann, vóru útferð í Eysturoy og Kalsoy, og gestirnir vóru sera væl nøgdir. Hetta er 4. ferð, at hesir fundir eru í Føroyum.

Sólsetur.

Sum nevnt í blaðnum Sólsetur nr. 28 eru ynskir frammi um at gera onkrar broytingar við blaðnum, so tað gerst meira lesaravinarligt og verður meira kent millum manna. Blaðið er blað fyri limirnar, tí er heitt á lesarnar um at siga sína hugsan um hetta og koma við uppskotum um navn, útsjónd, uppseting og annað, sum tey halda, skal broytast. Nevndin er áhugað í at vita, hvat limirnir og lesararnir halda. Enn er so einki nýtt uppskot komið til nevndina. Blaðið er ein stórir útreiðslupostur í roknskapinum hjá Landsfelagnum, hesar útreiðslur stava bara frá prenting og útbering, restin av arbeiðinum kostar Landsfelagnum einki, og skulu vit hava professjonella hjálp til skrivningina, kemur tað at kosta rættiliga nógv.

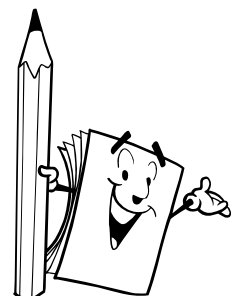
Mín síðsta formansfrágreiðing.

Sum nevnt verður Landsfelagið 25 ár til heystar. Hesi árinum hava formenninir verið: Arnold Nielsen, Tvøroyri, 5 ár, Brynjálvur Borðoy, Norðskála, 2 ár, Albin Vang, Miðvágur, 4 ár, Regin Thomsen, Tórshavn, 1 ár, Tómas Tómasson, Søldarfjørður, 6 ár, Niklas Akraberg Poulsen, Porkeri, 5 ár, og Sigvald Kristiansen, Skála, 2 ár. Nógv er broytt hesi 25 árinum. Tá vóru sum nevnt 9 feløg, nú eru 15. Limatalið er økt munandi. Virkseimið er eisini økt nógv, og umstøðurnar hjá nevndini eru nú rættiliga góðar, men kunnu ivaleyst gerast betri.

Mítt fyrsta tilknýti til Landsfelagið stavar frá 1997, tá eg var við til Eldradagin, sum varð hildin í Trongisvági tað árið, og av nevndini varð biðin um at koma at hjálpa til við at fáa gongd aftur á blaðið Sólsetur, sum kom út fyrstu ferð í 1996, tá komu 2 bløð út, men einki í 1997. Tað eydnaðist so at fáa eitt blað út í 1998, og síðani 1999 er blaðið komið regluliga út 2 ferðir um árið. Hetta førði so til, at eg kom upp í nevndina í 2003, gjørdist næstformaður í 2004, og formaður í 2009. Nú havi eg tikið avgerð um at gevast við mínum aktiva leikluti í Landsfelagnum, so hetta verður mín síðsta formansfrágreiðing. Eg havi havt nøkur frálíka góð ár innan hendan felagsskapin. Tað hevur verið nógv á skránni hjá Landsfelagnum hesi árin, og tað hevur verið spennandi at tikið lut í samráðingum við politikarar og verið við til fundirnar við hini norðurlondini og til tey ymisku tiltøkini hjá Landsfelagnum. Hvørji úrslit, vit hava nátt, skal eg ikki meta um, men eg haldi, at vit hava havt eina ávísu ávirkan til gagns fyri pensjónistarnar. Landsfelagið fer framvir til at hava ein týðandi leiklut í øllum viðurskiftum og avgerðum, sum hava við eldraðkið at gera. Komandi leiðsla av Landsfelagnum fær nokk at gera, nýggj mál fara óivað at stinga seg upp. Nakað, sum vit hava tosað eitt sindur um, men ikki fingið gjørt nakað við, er um bústaðarviðurskifti hjá eldri, sum fegin vilja flyta úr egnum húsum, tey hava so fáar valmøguleikar, so gott hevði verið at fingið eitt kjak í lag um hesi viðurskifti, tað er so upp til nýggju nevndina at taka sær av hesum. Pensjónsnýskipanin er enn ikki komin á mál, so tað fer framvegis at vera eitt evni, sum nevndin fer at hava við at gera. Tað er neyðugt at hava eitt gott samskipti við lokalfeløgini og framhaldandi at royna at økja um talið av feløgum og limum. Eg fari eisini at mæla nevndini til at hava eitt gott samstarv við feløg og stovnar, sum gera eitt arbeiði ella seta í verk tiltøk til

frama fyri pensjónistar. Eg fari at takka øllum teimum, sum eg havi samarbeitt við hesi árin. Takk til nevndarlimirnar, bæði fyrrverandi og núverandi, sum hava átikið sær tær uppgávur, sum eru býttar út til hvønn onkultan at útinna, og takk til Ingrid, skrivaran, sum hevur ein stóran leiklut í øllum arbeiðinum hjá Landsfelagnum. Eg má eisini takka fyrrverandi skrivara Símun Paula Poulsen og fyrrverandi formonnum Tómas Tómasson og Niklas Akraberg Poulsen fyri gott samstarv øll hesi 14 árin, sum eg havi havt nakað við Landsfelag Pensjónista at gera. Og so til seinast má eg takka øllum pensjónistum, sum hava víst mær álit og stuðul við samrøðum, uppringingum og brøvum gjøgnum árin. Eg fari at ynskja nýggju nevndini alt tað besta og góðan arbeiðshug framvir til frama fyri pensjónistarnar, og mítt ynski er, at Landsfelag Pensjónista enn sum áður verður ein felagsskapur, sum framvegis fer at arbeiða fyri, at allir pensjónistar fáa góðar umstøður og góð livikor her í landinum.

Sigvald Kristiansen

Um Politikk

Alneyðugt at § 12 í almannapensjónslógini verður dagførd og broytt

Í almannapensjónslógini verður í § 12 ásett, at Almennastovan kann veita pensjónistum, ið hava serliga trupul kor, persónligt ískoyti.

Tá pensjónistur søkir um persónligt ískoyti eftir § 12 í almannapensjónslógini – aloftast tí hann hevur høgur húsaútreiðslur (rentur og avdráttir) ella høgan leigukostnað og hevur eingangsútreiðslur til tann-viðgerð, brillur, heilivág ella annað, sum hann ikki eigur pening at gjalda fyri sjálvur - setir Almennastovan upp roknistykki við inntøkusiðu og útreiðslusiðu at rokna út aktuella itøkiligana „tørv“. Úrslitið av slíkum tørv-roknistykki - hjá Almennastovuni - vísir nærur altíð, at pensjónisturin ikki hevur rætt til figgjarligt ískoyti/persónligt ískoyti frá Almennastovuni.

Tá hugt verður nærri eftir, hvussu tað ber til, at Almennastovan nærur altíð kemur til tað úrslit, at figgjarliga trongdir pensjónistar ikki hava rætt til persónligt ískoyti, tá teir vegna trupul figgjarlig kor søkja um peningaliga hjálp frá Almennastovuni, sæst, at fleiri ásetingar í kunngerð um persónliga viðbót í „Kunngerð nr. 19 frá 14. mai 2004 um persónliga viðbót sambært almannapensjónslógini...“ als ikki eru dagførdar og tiskil ikki hóska til nútíðarkostnaðarstöði ella til nútíðarsamfelagið.

Upphæddin til upphalds staðið í stað í 12 ár – meðan prístalið er hækkað 25%

Í Kunngerð nr. 19 frá 14. mai 2004 verður ásett, at upphæddin til upphalds sambært § 4, stk. 2, er hin sama sum grundupphæddin í fólkapensjónini. Staðfestandi at grundupphæddin í fólkapensjónini ikki er hækkað síðan byrjan av

Ingrid S. Henriksen

1999 - er nevnda upphaldsupphædd sostatt ikki hækkað/prístalsviðgjörd seinastu 12 árin. - Hetta er stóða, sum er sera álvarsom fyri figgjarliga trongdar pensjónistar, sum søkja um figgjarliga hjálp frá Almennastovuni. *Teir hava sostatt einans rætt til upphaldshjálp, sum er tengd at grundupphædd sum hevur staðið í stað seinastu 12 árin. Hetta meðan meðalprístalið sambært Hagstovu Føroya sama tíðarskeið – t.v.s. seinastu 12 árin - er hækkað uml. 25%. Hetta somuleiðis samstundis sum nýggjar kanningar frá 2010 vísa, at tað er sera dýrt at liva í Føroyum – og at tað eru heili 15 % dýrari at liva í Føroyum enn í Danmark.*

Nógv útreiðslusløg verða ikki tikin við í roknistykki hjá Almennastovuni, tá pensjónistur søkir um persónligt ískoyti

Fleiri sløg av útreiðslum, sum verða hildnar at verða nátúrligar í nútíðarsamfelagnum, verða aloftast/tíðum ikki tiknar við í „tørv“ roknistykki hjá Almennastovuni, tá pensjónistur søkir um

persónligt ískoyti sambært § 12 í almannapensjónslógini. Í kunngerð nr. 19 frá 14. mai 2004 um persónligt ískoyti verða sum fastar útreiðslur nevniliga ikki nevndar t.d.:

- telefonútreiðslur
- bilútreiðslur
- internethald
- dagbløð
- televarpshald
- brúkslán
- heilivágsútreiðslur
(sum ikki hoyra undir Heilsutrygd)

Úrslitið av hesum er, at Almanastovan tiskil aloftast kemur til ta niðurstøðu, at pensjónisturin hevur nóg mikið av peningi til upphalds. „Tørvs“ roknistykki hjá Almanastovuni vísir harumframt, at pensjónisturin hevur tókan pening til taks at gjalda møguligar aðrar útreiðslur - og boðar Almanastovan tí figgjjarliga trongda pensjónistinum frá, at hann ikki hevur rætt til persónligt ískoyti sambært § 12 í almannapensjónslóggávuni.

Onki persónligt ískoyti um stakur eigur 10.000 kr. og hjún eiga 15.000 kr.

Pensjónstur, ið eru stakur, fær ikki persónligt ískoyti, um hann eigur størri upphædd enn 10.000 kr., og hjún fáa ikki persónligt ískoyti, um tey eiga størri upphædd enn 15.000 kr. Hesi ognarmørk, ið verða nýtt í sambandi við rætt til persónligt ískoyti, eru mær kunnugt ikki broytt/hækkað seinastu 25-30 árin.

Reglur um persónligt ískoyti eru „avoldaðar“ og halda figgjjarliga trongdum pensjónistum í „fátækrafellu“

Politiski myndugleikin, landsstýriskvinnan í almannamálum og lögtingið eiga at vita, at nógvir pensjónistar, ið bert hava minstupensjón (fólkapensjón, brenni-stuðul og samhaldsfasta) at liva av - og sum hava høgar bústaðarútreiðslur (húsaskuld ella høgan leigukostnað) og aðrar vanligar nútíðarútreiðslur, als ikki

klára seg figgjjarliga í gerandisdegnum uttan so, at teir eiga pening á bók ella líknandi afturat pensjónini. Eiga tey hinvegin ongan reiðan pening at brúka afturat pensjónini, mugu tey liva eitt lív í einari støðugari „fátækrafellu“ í vølfærðarsamfelagnum Føroyar. Hetta tí at føroyska almannapensjónslóggávan ikki er dagførd, tá umræður persónligt ískoyti til figgjjarliga trongdar pensjónistar. Og kann verandi grein um persónligt ískoyti (§ 12), í almannapensjónslógini, tiskil als ikki nýtast at hjálpa figgjjarliga trongdum pensjónistum úr fátækrafellum.

Upphæddin til upphalds má hækka munandi

Upphæddin til upphalds til stök og gift, sum søkja um persónligt ískoyti sambært § 12 í almannapensjónslógini, má uttan drál broytast frá at vera grundupphæddin í fólkapensjónini, ið, sum nevnt áður, ikki er hækkað ella dagførd seinastu 12 árin. Upphæddin eigur í staðin hóskaði at verða ásett til 5.879 kr. um mánaðin, sum er grundupphæddin (fyri árið 2011), sum stakir fyritiðarpensjónistar fáa.

Somuleiðis mugu aðrar ásetingarnar, tá umræður persónligt ískoyti í almannapensjónslógini, dagførast og nútíðargerast, hetta soleiðis at figgjjarliga trongdir pensjónistar í framtíðini fáa møguleika at fáa persónligt ískoyti afturat pensjónini - so teir sleppa frá, framhaldandi, at liva í fátækradømi í vølfærðarsamfelagnum Føroyar.

*Ingrid S. Henriksen,
ráðgevi hjá Landsfelag Pensjónista*

Norðurlandafundur

Á fundi í Tinganesi hjá lögmanni

Tann árliga fundin fyri norðurlenskar pensjónistar skipaði Landsfelagið fyri 23. – 25. mai. Gestir komu úr Finlandi, Svøríki, Noregi og Danmark. Tíverri eydnaðist ikki gestum úr Íslandi at koma vegna ring floglíkindi av øskuroki, síðsta ár mátti allur fundurin avlýsast vegna øskurok frá Eyjafjallajökul.

Gestirnir búðu á Hotel Tórshavn, har fundirnir eisini vórðu hildnir. Formaðurin fyri NSK, svenskarin Curt Persson, var fundarleiðari. Hvørt land hevði frágreiðing um støðuna hjá pensjónistum í teirra landi. Nógv varð tosað um at fáa pensjónistar at gerast meira aktivir og luttaka meira í samfelagslívnum og kjakinum, sum fer fram í fjølmiðlunum. Frá Íslandi kom í teldubrævi uppskot um at kortleggja ynski og tørv á umsorgarnarøkinum í norðurlondunum. Hetta verður arbeitt víðari við á komandi fundum.

Vitjað varð út í Tinganes fyrsta kvöldið,

har lögmaður Kaj Leo Johannesen tók ímóti og greiddi sera væl frá samfelagsviðurskiftunum og politisku støðuni í Føroyum.

Dagin eftir fóru vit eina útferð við gestunum, leiðin gekk við bussi norður um Eiðisskarð til Leirvíkar, við ferju til Syðradals á Kalsoynni, fingum morgunmat á Húsum, koyrdu til Mikladals og Trøllanesar, har gestirnir undraðu seg yvir, at nakar hevði sett seg niður har. Aftur til Húsar, har vit ótu døgurða, fóru síðani aftur til Leirvíkar, og haðani til Gøtugjógv at síggja kirkjuna, har Leif Pedersen greiddi sera væl frá kirkjunum og kirkjulívnum í sóknini.

Sama kvöld høvdu vit eitt lítið veitsluhald fyri gestunum, har Hanus G. Johansen spældi og sang.

Síðsta dag náddu vit at hava ein fund fyrrapartin, áðrenn gestirnir fór avstað aftur til fløgvollin, væl nøgdir við vitjanina.

Hetta var 4. ferð, at hesir fundir eru hildnir í Føroyum.

Nakrar dagar seinni kom takkarskriv frá Svøríki:

Stort tack! Skrivar før at tacka er før ett mycket trevligt og interessant besøk på Færøarna. Vi fick se så mycket av naturen och träffa många människor som informerade och sjöng, bjöd på god mat, båtturer och bussturer. Det välorganiserade programmet gjorde att vi även hann med att diskutera och besluta om svåra frågor. Stort tack til er alle som genom er gästfrihet gav os ett minne før livet

Sigvald Kristiansen

Fundarluttakarar

Útferð á Trøllanesi

Morgunmatur á Húsum

Frá Pensjónistafelagnum HØFT

Pensionistafelagið HØFT er felag fyri norðaru helvt av Suðuroy. Vit hava onki felagshús, men mótast fyrsta týsdag í mánaðinum í vetrarhálvuni á Hotel Øravík í góðum hølum har, og blíva uppvartaði við einum góðum drekkamunni og okkurt afturvið. Vit hugna okkum, binda, snakka, syngja, fortelja søgur og onkuntíð fáa vit onkran at fortelja okkurt stuttligt og áhugavert.

So plaga vit at fara ein túr um heystið í Suðuroy og enda við eini máltíð, tað plagar at vera stuttligt. Eina ferð um árið eru vit eitt vikuskifti onkunstaðni í Føroyum. Í vár vóru vit á Viðareiði. Ein frálíkan túrur við blíðskap hjá Elsu Funding í Ónagerði, og búðu vit á Hotel Norð, har tey vóru sera blíð.

Eina ferð um árið eru vit uttanlands, har nógvir norðingar eru við okkum. Vit hava verið bæði í Íslandi, Noreg, Svøríki, Finnlandi, Polen Týsklandi, Hollandi.

Í Danmark hava vit verið í Álborg, á Bornholm, og í ár á Fyn. Ein frálíkur túrur, vit búðu í Svendborg og vóru á oyggjunum rundan um Fyn: Turø, Siø, Tåsinge, Langeland og Ærø. Á Tåsinge vóru vit á grøvinum hjá Elvira Maddigan og Siksten Sparre, so vóru vit inni á Valdemar Slot, har var flott, men vit sóu ikki Caroline Flemming.

Á veg heim aftur koyrdu vit upp ígjøgnum Jylland við okkara góða bilførara Osmundi Joensen. Tað bleiv stopp í Viborg, har vit blivu víst runt í Dómkirkjuni (har sær man altertálvuna úr Christianskirkjuni).

Vit yvirnáttáðu á flottum hotelli í Fredrikshavn. Tíðliga morgunin eftir fóru vit við stásiligari fergu út á Læsø, siglt varð 1 ½ tíma í finasta veðri. Har sóu vit eina kirkju, sum var gjørd um til eina heilsu- og baðistovu. Á „Saltsyderiet“ sóu vit, hvussu tey gjørdur salt, sera

áhugavert. Vóru í „Læsø Uldstue“, ein bondagarður, har fjósið var gjørt um til handil við øllum ullvørum, líka frá ulldýnum til tey finastu sjall, alt úr Læsø ull. Bóndagarðurin var taktur við turkaðum tara, sum hekk langt niðurúr, sjáldsamt, og tað finst bara á Læsø, sigst. Síðan fóru vit til Østerby, har vit fingur „Stjernesked“, sum smakkaði frálíkt. Við ferguni aftur til Fredrikshavn, har vit fingur 3 rættir til døgurða. Morgunin eftir koyrdu vit til Hirtshals, har sólin skein, og umborð á Norrønu og fingur gott veður heim .

Ein minnisríkur túrur var komin at enda.

Kamma Vang

Eldrafelagið Hugni, Klaksvík

Felagið hevði ársaðalfund 17. mai 2011, har fitt av limum vóru møttir. Nevnd varð vald, og sita nú í nevndini:

Alma Petersen, forkv, Karin Højgaard, Friðborg Petersen, Poula Joensen og Marita Matras, ið er næstforkv. Sum eykalimir vórðu vald Jógvan E. Ósá og Hedvig Dalsá.

Felagið fyllir 40 ár tann 19. oktober í ár, og er meiningin at hava veitslu í heyst í samband við føðingardagin.

Ein av okkara allar virknastu limum – og trúgvastu – Freydis Poulsen, doyði knappliga fyrr í ár – og vit sakna hana nógv.

Nevndin.

Sangur til Eldrafelagið Hugna, tá felagið fylti 35 ár.

Yrkt hevur Árni Jacobsen

So skjótt sum tíðin gongur,
hon ei í stillum hongur,
men skundar sær hvønn dag.
Eitt ættarliðið kemur
og lívið nýtt sær nemur
– eitt annað fer av stað.
Vit sum áin móti havi ferðast,
øll sum ein vit støðugt eldri gerast
vitandi, at her skal ikki verðast,
skulu seinast út um liðið berast.

Tá mót sjeyti gongur
og lítið orkar longur,
tú kallast pensjónist.
Tá leingir eru dagar,
tú út um gluggar kagar
tað tykjast kann so trist.
Hesa støðu nøkur vildu brotyta
felag stovna eldri gleði veita,
so tey tíðum saman kundu leita,
Hugni hetta felag skuldi eita.

Tær vóru megnarkvinnur
– tú mangar slíkar finnur –
sum tóku hetta stig.

Tær fund um hetta høvdu
og málið fyriløgdu,
tær gövu ikki frið.

Vald varð nevnd, og forkvinnu tey settu,
væl var valt, nei, ongantíð tað gretti.
Nevndin upp um báðar armar bretti
fór til verka og um tørvin metti.

Úr nýggjum upp var brotið
við hesum fyrsta skoti,
ein her á landi sá.

Eitt høli brátt var fingið
til pensjónstatingið
– tey savnast fóru tá.

Mong, sum vóru inni von at sita,
skundisligt um gøtur sóust tita
og í Hugna fingi felagshita
– ein kaffimunn og góðan køkubita.

At møta eru mestar
av kvinnum allar flestar
– av monnum slunkið er.

Tær læa og tær práta
og títt við stokkum láta
og kortspæl frammi er.

Meir enn so tað stundum á kann bera,
limirnir seg búgva út at ferða,
onkrir menn tá gleða seg so sera
slíka útferð saman um at vera.

Á hesum stóra degi
er enn tann sama megi,
um onnur manna lið.

Enn kallað verður saman
til álvara og gaman
um hetta felagsmið:

At tey eldru øðrum kunnu møta
sum ein hjálp á einsemi at bota
so tað vera kann ein hugnaløta
spæla kort, at práta – og at tøta.

Frá Eldrafelagnum á Eiði

Í samband við at Eiðis kommuna skipaði fyri eini mentunaryrvi í mai mánaði, varð heitt á øll feløg um at koma við uppskotum.

Vit í Eiðisstovu vóru beinanvegin samdum um at hava eitt tiltak í Múlavík niðri á Vatni, havandi í huga tey góðu barn-dómsmínnir, flest øll av okkum hava upplivað í hesi nattúrperluni.

Lendið er nú kommunalt, men var upprunaliga ogn hjá einum manni, ið hevði stóran áhuga í urtagarðsarbeiði, har vórðu plantað trø og blómur, fram við vatni er sandur, so har var eitt satt paradís hjá børnum at svimja, byggja sandslott, spæla við skip og annað. Eitt stórt spælipláss tá í tíðini.

Síðst í fjórutiárunum varð staðfest tyfus í bygdini, hetta førði við sær, at forboð varð sett fyri svimjing og spæli við vatnið.

Í samband við vinarbýarstevnuna 1988, ið varð hildin á Eiði, vórðu plantað 9 trø, eitt úr hvørji bygd í okkara norðurlendsku vinarbýarketu. Síðani er meira plantað, so nú er tað vorðið ein hugnalig víðalund.

Nú er meira friðarligt í Múlavík, barnaspæl og látur er um at tagna, meðan gongufólk og fuglaáhugaði síggjast har niðri næstan dagliga.

Tí var okkara mál at halda ein fólkafund fyri at økja um áhugan – hjá øllum aldursbólum í bygdini - fyri Múlavík og nattúrini kring vatnið.

Telt bleiv sett upp, so tónleikarnir kundi sita undir taki við teirra harmoniku og mandolin, okkara lokala sanghefti bleiv funnið fram og nógv bleiv sungið. Heitt var á Rasmus Joensen at halda eina røðu um lívið kring vatni, staðarnøvn, fuglalívið, hoyggjing og ikki minst barnaspæl og svimjing. Borð og benkur eru á staðnum, og kvøldi endaði við kaffi og vafflum.

Umleið 150 fólk høvdu leitað sær oman í Múlavík í góðveðrinum hetta kvøldið, hýrurin var góður við nógvun prátið, so tað

Hugnaløta í Múlavík

má sigast, at hetta tiltakið var væleydnað, og verður helst afturvendandi.

Tann gamla gøtan treingir til nakrar ábøtur, so eldri og rørslutarnað fáa betri atgongumøguleikar at leita sær oman, bert 10 min. gongd frá bygdini, her hugsa vit um tey, ið eru á sambylinum, barnagarðsbørn og foreldur við barnavognum.

Tað er okkara yniski, at tað aftur kemur meira lív í Múlavík til frama fyri alt bygdafólkið.

Elisabeth Ellingsgaard og Knút Vesturdal

Syrgilig hending fyri 136 árum síðani

Andreas Weihe av Selatrað skripar í bókini SØGA OG SØGN, sum kom út í 1933, um eina hending, sum er farin fram í 1875, tá tvær gentur fóru úr Leirvík til Eiðis at ferðast. Tær skuldu ganga til Fuglafjarðar fyrst, síðani til Oyndarfjarðar og Elduvíkar, haðani við báti yvirum til Funnings, og so ganga um Eiðisskarð til Eiðis. Men tær komu ongantið fram. Hetlendsk fiskiskip lógu um tað mundið á Fuglafirði úti undir Varmakeldueiði, og illgruni var tí til hesar fiskimenn, sum søgdust vera óflíggjaligir mangan í Føroyum. Genturnar hvurvu og spurdust ongantið aftur.

Onnur gentan æt Henrietta, 16 ára gomul. Mamman æt Katrina. Árið fyri hevði hon mist mann og son, sum gingu burtur á Norðhavinum. Hon sat einkja í meira enn 30 ár og hevði onga glaða løtu, eftir tað at dóttirin var farin, skripar A. Weihe. Katrina doyði í 1905.

Ein onnur dóttir Katrinu, sum æt Suffia, f.1872 og d. 1924, hevur skrivað eitt eftirmæli um mammu sína. Hetta er ein hjartanemandi minnisyrking, sum so væl lýsir sinnisstøðuna hjá einari konu og mammu, sum hevur havt eina so harða lagnu, at gleðin so at siga er horvin úr lívi hennara. Sorgin yvir tey mistu hevur sett síni djúpu spor. Men hóast alt hetta syrgiliga her í lívinum, so fyllir vónin um eina sælu og gleði í himlinum meginpartin av yrkingini.

Hetta eftirmælið hevur ikki verið á prenti áður. Jóhan Lervig á Skála, sum er ommusonur Suffiu og langommusonur Katrinu, hevur havt hesa yrking í varðveitslu, og hann hevur givið loyvi til at seta hana í Sólsetur.

Herunder hviler Støvet af min kære Moder

Anna Chatrina Thomassen f. Høgnesen

født d. 14. April 1833, død d. 17. April 1905.

*I Himmerige, der er ej Suk, ej Sorg, ej Pine,
der kjender dine dig, der kjendes jeg af mine;
ej Øre haver hørt, ej Øje haver seet
den Glæde, som os er i Himmelen beredt.
Der er ej Vrede, Had, ej Avind eller Møje,
der har man Glæde, Lyst og alt, som kan fornøje.*

*Der Liv er uden Død,
der Lys er uden Mørke,
der lider Sjælen vel
i Glædens Hvileskjød;*

*der ingen synder, men alle Engle lige,
der Svenden ej tør for sin Herre vige.
Gud har tidt tørt al Graad af Øjenene;
vi leve skal med ham, Guds milde Ansigt se.*

- Det er som det siges i Salmen -:

*“Hun var i den Jammerdal,
Nu bor hun i den Himmelsal.”*

*Om jeg endskønt skal lide
adskillig Genvordighed,
vil Verden mig rive og slide,
gøre mig og stedse Fortræd,
ved Glæden jeg trøster mig,
den, Guds Børn stedse skal nyde,
naar Herren dennem vil pryde
udi sit Himmerig.*

Formaðurin skrivar

Landsfelag Pensjónista er meginfelag hjá 15 eldra- og pensjónistafeløgum í Føroyum. Landsfelagið umboðar áhugamál pensjónista bæði alment og mótvegis myndugleikunum og hevur eisini eina serstaka uppgávu sum ráðgevi mótvegis almanna-ráðnum í øllum eldra- og pensjónista málum.

Eldraøkið er eins víðfevnt og samfelagið annars: Inntøkuviðurskifti, íbúðarviðurskifti, sosialviðurskifti, trivnaður, samskifti, undirvísing, heilsurøkt og hjálp eru bert nøkur dømi um mál, sum landsfelagið eigur at taka sær av vegna pensjónistarnar, men sjálvsagt er ilt at røkka øllum í senn við tí lítlu figgjarligu og manningarligu orku, sum landsfelagið hevur at ráða yvir. Vit noyðast at savna okkum um ávís viðurskifti, og nú í nøkur ár hevur tað verið fólkapensjónin, sum hevur kravt ta nógvu arbeiðsorkuna. Sum politiska støðan sær út í lötuni er vandi fyri, at toganin um framtíðar pensjónina kann fara at taka drúgva tíð enn.

Tað pensjónsuppskot, sum í fleiri ár hevur verið til politiska viðgerð, hevur fleiri batar fyri verandi og skjótt komandi fólkapensjónistar. Mótrokningarprocentið verður lækkað, giftir pensjónistar fara ikki longur at missa viðbót vegna inntøku hjúnarfelagans, og reglulig javning av fólkapensjónini fer at vera framd. Hesi tiltøk eru sjálvandi at fegnast um.

Men tað nógva í pensjónsuppskotinum er heldur til gagns fyri landskassan enn fyri føroyskar fólkapensjónistar. Tað er sjálvsagt ikki at undrast á, havandi í huga, at uppskotið av fyrstan tíð varð gjørt fyri at spara landskassanum mangar milliónir og varð kunngjørt við ávaringum um, hvussu illa fór at gangast samfelagnum framyvir, vórðu hesar sparingar ikki framdar.

Hugtakið fólkapensjón varð skapt fyri stívliga hálvvari øld síðan. Hugsjónarmenn sóu, at tær vanæriligu, olmussukendu

sosialskipanir, sum tá vóru, máttu fáast burtur, og aðrar skipanir, sum góvu borgarunum rættindi heldur enn olmussur, setast í staðin. Soleiðis varð fólkapensjónin skapt, fólkapensjónin, sum alt fólkið hevur goldið fólkapensjónsgjald til og alt fólkið tískil hevur rætt til, tá tann tíð er komin.

Fólkapensjón til øll er tískil ein ómissandi rættur, ein rættur, sum fólkapensjónistar eiga at halda fast um, so almenna pensjónin ikki aftur gerst ein olmussa.

Altjóða búskaparstovnurin hevur stutt síðan greitt frá, at gjógvin millum rík og fátæk í heiminum gerst alsamt størri. Men skjótasti vøksturin í muninum millum rík og fátæk hendir beint her og nú í Norðurlondum. Norðurlenska vælferðarskipanin er hótt, tað kunnu øll vera samd um, men tann stóra hóttanin kemur heldur frá teimum, ið hava ov nógv og krevja meir, enn frá teimum mongu, ið fáa minni og minni av búskaparvøkstrinum í sín part, teirra millum fólkapensjónistarnir.

Á eldradegi í Vági, tann 6.august 2011 tóku allir pensjónistar, sum har vóru, undir við fólkapensjónspolitikki landsfelagsins, sum hann varð orðaður har. Og nevndin í landsfelagnum hevur gjørt av at halda áfram við at greina og orða sín politik á øðrum økjum, í fyrstu syftu bústaðarviðurskifti og heimahjálp og røkt. Í síðsta enda miðjar landsfelagið eftir at fáa eldrapoltikkinn orðaðan í eina eldralóg, har rættindi og skyldur teirra eldru verða ásettar í samsvari við altjóða reglur á økinum.

Arne Thorsteinsson

**Samanhald
millum ættarlið**